

Českoslovenští vojáci v záloze za mír jsou jen mašiblovský výhonek slepence ruského vlivu

a2larm.cz/2021/05/ceskoslovensti-vojaci-v-zalozе-za-mir-jsou-jen-masiblovsky-vyhonek-slepence-ruskeho-vlivu

Jan Bělíček

V souvislosti s údajnou akcí ruské vojenské rozvědky GRU ve Vrběticích se rozjela také akce české policie potírající paramilitární organizace v ruské vlivové sféře. Jak moc tyto dvě aktuální kauzy souvisejí?

Ty organizace měli jistě rozpracované už mnohem déle. Domnívám se ale, že Vrbětice mohly hodně urychlit to, čemu policisté ve svém žargonu říkají realizace. Vykázala se činnost a připravenost bezpečnostních složek v této oblasti navenek. Určitě tam bude i vnímání politické objednávky, byť si nemyslím, že by byla přímo explicitně formulovaná. Policie vychází politické nebo společenské objednávce a trendům vstříc. Jsou různé vlny, trendy a nálady, které se promítají v tom, co se bude řešit, na co bude kladen důraz a čemu budou věnovány zdroje a kapacity.

Podle vás je tedy spolu s Vrběticemi současným trendem právě tohle?

Přišlo by mi to samozřejmé a logické. Zároveň si nemyslím, že je kauza nějak smyšlená, to nechci ani jakkoli naznačovat. Bezpečnostní riziko tu v souvislosti s radikalizací jednotlivců nebo malých skupin dlouhodobě je. Odpovídá tomu i komunikace ze strany bezpečnostních služeb i Národní centrály proti organizovanému zločinu.

O jaké organizace se v zátahu na domobranu jedná? A proč se česká policie zaměřila zrovna na ně?

U těchto lidí hrálo největší roli to, že se vlastně ani netajili úmyslem přenést svůj boj na Ukrajině do Česka. Českoslovenští vojáci v záloze za mír, o které tady jde, prodělali ve svém vývoji určitou hyperbolu. Vznikli v době migrační krize. Já jsem na ně poprvé narazil 17. listopadu 2015 na demonstraci na Albertově.

Na společné demonstraci Miloše Zemana, Martina Konvičky a dalších? Co tam dělali? Zajišťovali bezpečnost akce?

To ne, oni tam pochodovali na hlavní ulici rozdělující univerzitní areál v takovém pokusu o sevřený útvar. Bylo to asi dvacet až třicet osob a působili jako parta militarizovaných opilců. Už tenkrát ale měli vlastní symboliku, pokřiky, někdo by řekl základy sdílené identity a rituálu. Potom jsem tuto partu viděl na Hradčanech v únoru 2016. To byla ta největší protiuprchlická demonstrace. Tam už jsem některé z nich viděl, jak vykonávají pořadatelskou službu. Oni si představovali, že budou hrát nějakou paramilitární a osvětovou roli. Mám pocit, že chtěli, možná i přiznaně, navázat na činnost Svazarmu (Svazu pro spolupráci s armádou – československá branná organizace fungující v letech 1951–1990, pozn. red.). Je tam nostalgie po časech, kdy býval pořádek, kdy tady zdánlivě nebyli lidé jiné barvy pleti a kultur, nebyli tu lidé bez domova, drogy, děti házely umělohmotným granátem a šplhaly po stromech, nebe bylo modřejší a tráva zelenější. Tento étos se dodnes objevuje v řekněme zapadlejších střeleckých klubech, kynologických organizacích,

u pohrobků pohraniční stráže a tak dále. Podle mě si mysleli, že budou hrát takovou roli. Viděli se, jak v maskáčích a s německým ovčákem věrně po boku chytají „ilegální migranty“, co k nám chtějí přinést nemoci a terorismus, a oni o tom pak besedují na školách.

Jedná se zkrátka o autoritáře, zabývat se otázkou jejich pravicovosti nebo levicovosti nedává moc smysl. Za pravičáky by se z této scény asi nikdo sám neoznačil, přestože Andrea Krulišová je bývalá členka Svobodných.

A pravděpodobně tam byla asi i ambice nějak oslovit ozbrojené složky...

Ano, prolnout se s ozbrojenými složkami, působit jako kdysi Pomocné stráže Veřejné bezpečnosti nebo jen bdělí občané obcí u „železné opony“, prolnout se s policií, organizovat branné dny, výchovu, osvětu. To ale narazilo na nezájem profesionálních a v základu elitářských složek, což v nich muselo vyvolat frustraci. A o rok později už se objevili ve zprávách o extremismu.

Máte pocit, že právě touto činností na sebe upoutali pozornost?

Upoutali pozornost, ale zároveň neměli ozbrojeným složkám co nabídnout. V médiích jsem zaznamenal tvrzení, že Českoslovenští vojáci v záloze za mír měli přes tisíc členů a další tisíce příznivců. To mi přijde jako naprosto nerealistické číslo. V době svého vrcholu mohla mít ta organizace dvě, tři stovky papírových členů a z toho byly jen desítky aktivních. A podle všeho, co vím, se nejednalo o lidi, kteří by měli ozbrojené složky s čím oslovit.

Proč by nás měla zajímat nějaká aktivita postarších a pomatených lidí bojujících na straně separatistů na východě Ukrajiny?

Protože po tomhle neúspěchu si ti lidé našli jinou aktivitu v tehdy se rodícím Novorusku, které si idealizovali. Část z nich mohla propadnout propagandě v duchu „ukrajinští fašisté vraždí lidi na východě“. Když člověk selektivně a účelově pracuje s jinak

pravdivými informacemi, je skutečně možné k takovým závěrům dojít. I ukrajinská strana se na východě Ukrajiny dopustila válečných zločinů a opravdu se tam najdou polovojskové útvary, v nichž je jasná a doložitelná návaznost na neonacistickou scénu a ideologii. Někteří lidé tomuto určitě mohli propadnout. A hlavně konečně našli místo, kde mohli dosáhnout nějakého uznání. Nebo se minimálně tak tvářili.

Je možné, že docházelo ke kontaktu těchto lidí s příslušníky ruských tajných služeb?

To nedokážu posoudit, ale nemyslím si, že by se tito lidé vědomě scházeli s agenty tajných služeb, že by je ti agenti nějak úkolovali a tak dále. Podle mě ta spolupráce s ruskými tajnými službami jde jinudy, především skrze nějakou proruskou, proputinovskou, prorežimní podnikatelskou sféru, sponzorské dary, vytváření ideologického a argumentačního zázemí.

Proč se o ně tedy česká policie vůbec zajímala?

Hlavně kvůli tomu, že se netajili svou ambicí přenést know-how získané na Donbase zpátky do České republiky. Andrea Krulišová se nechala veřejně slyšet, že teď plánují akce v Česku, že tady není místo pro deset milionů lidí, ale jen pro sedm, a že je potřeba vyhubit pátou kolonu, liberály a jim podobné. Buďto s nimi naložit jako se sudetskými Němci, nebo je všechny pobít. Podle všeho se tyto myšlenky v interních komunikacích objevovaly, ale nemyslím, že by se jednalo o víc než o sebezveličující fantazie. Jenomže taková věc může orgánům činným v trestním řízení posloužit jako důvod, aby záležitost řešily skutečně jako stádium přípravy teroristického útoku. Tím od státního zastupitelství získali povolení k sledování velkého balíku lidí, alokaci lidských i materiálních zdrojů a tak dále.

Nabízí se tady srovnání s kauzou Fénix a levicovým terorismem. V čem se tato kauza liší?

V akci Fénix hraje zcela zásadní roli působení agentů, kteří byli hybatelé dějů směřujících aktivity té skupiny ke kriminální činnosti. O tom v případě Československých vojáků v záloze zatím nevíme. Společné je to ale v právní klasifikaci. Protiteroristická legislativa se zpřísňovala za ministra Pelikána a počítalo se s tím, že bude použita proti islamistickým teroristům a že se případná operativa i perzekuce budou hodně opírat o napojení na extremistické a teroristické organizace. Teroristické organizace přitom nebývají definovány svojí aktivitou, ale taxativně – řekne se, že organizace A, B, C, D jsou teroristické. A kdo s těmito organizacemi spolupracuje, je terorista.

Něco takového se tedy stalo i s Československými vojáky v záloze za mír?

To se nestalo. Všechny ty doněcké a luhanské domobrany a poloarmády tam nejsou. Ty má na svém listu teroristických organizací jen Ukrajina. Svá obvinění tedy policie opřela o poznatky v tom smyslu, že chtějí v Česku realizovat teroristické akce. Mluví se o tom, že existují odposlechy, že jsou zdokumentované nějaké finanční toky a důkazy přímé aktivity ve snaze vyslat lidi na Donbas k získání know-how. Tito lidé tedy asi reálně žili v nějakém snu, že skutečně v poli pomáhají ruským separatistům, že na Donbas dostanou nějaké lidi, zajistí jim jídlo a ubytování a postupně z toho vybudují jakousi podzemní armádu v Česku. A kolem toho se bude podle mého názoru točit celá právní klasifikace případu.

Je ale protizákonné účastnit se ozbrojeného boje na straně ruských separatistů?

Existuje trestný čin služby v cizích ozbrojených silách, ale podle víceméně ustáleného právního výkladu se tím myslí státní ozbrojené složky. Nabízí se samozřejmě otázka možného extenzivnějšího výkladu, zda se v tomto případně nejedná o státní složky, byť neuznaného státu. A obecně existují snahy tuto kvalifikaci rozšířit. Podle mě by ale za stávajícího nastavení bylo potřeba těmito lidem z pohledu trestního práva dokázat, jakých konkrétně trestných činů

se dopustili, nebo se že se na takové činy připravovali a nacházeli se minimálně ve stadiu přípravy či pokusu. Tak vypadal vcelku známý případ vojenského kuchaře Erika Eštu, který se nejdřív hlásil k parašutistům. Zpočátku mu vyhrožovali mnoha lety odnětí svobody, ale nakonec soud konstatoval, že byl hnán touhou po dobrodružství. Mohl skončit někde v Sýrii u Kurdů nebo v cizinecké legii, ale jediné místo, kde o něj stáli a kam se byl schopen dostat, bylo na Ukrajině, což v očích soudu snižovalo jeho nebezpečnost. Nakonec dostal podmínku.

Přijde mi zajímavé, že Českoslovenští vojáci v záloze za mír začali bojem proti uprchlíkům a skončili u ruských separatistů. Jak to spolu souvisí? Jaké jsou jejich ideály a ideologie?

Brání svět, který jim mizí pod rukama. Tomu novému nerozumějí, neorientují se v něm. Ten starý si idealizují.

Je to tedy jakási nostalgie po životě za minulého režimu?

Určitě to nemají spojené s komunismem a vlastně ani s reálným socialismem jako s ideologií, ale s dobou, kdy byl pořádek. Dobou, které rozuměli a v níž se používal jazyk, jemuž rozuměli. To je skutečně důležité. Jedná se o šedesátníky a jejich obhajoba na tom bude postavená: „Vždyť jsme jen banda dědků a bab, která si chodila hrát do lesa a bavit se a vzpomínat u ohně...“

Najdeme mezi zadrženými nějaké známější osobnosti? Někdo, kdo byl viditelný už v minulosti?

Všechny zadržené jsem už v minulosti zaregistroval, ale to je také tím, že mě tato problematika zajímá. Nemám pocit, že by někdo z nich byl nějak známější mimo vlastní kruhy. Tyto autoritářské sféry mají pro mne fascinující schopnost generovat nekonečné množství lidí, kteří jsou schopní se pod svou identitou, se svým obličejem, veřejně stavět za své názory.

Často máme tendenci tyto lidi považovat za trolly a falešné účty, ale jsou to reální lidé...

Každé radikální hnutí přitahuje široké spektrum mašibů a tohle není výjimkou. Výjimkou je ale to, že skutečně velice rádi vystupují pod svou identitou, s minimální snahou o konspiraci.

Co těmto lidem hrozí, pokud budou odsouzeni?

V současnosti to hodně závisí na jejich obhajobě a na tom, jak soud vyhodnotí jejich schopnost skutečně zrealizovat to, co je jim kladeno za vinu. Skutečně si netroufám odhadnout, jak to dopadne.

Existují tady nějaké organizace operující na východě Ukrajiny, které zatím pozornosti policie unikají a jsou možná i nebezpečnější?

O žádné takové organizaci nevím. Narazil jsem na jednotlivce, kteří na Donbase působí. U nich jsem měl ale pocit, že jsou to spíš lidi, které žene nějaká touha po dobrodružství – povaha spojovaná v minulosti s námořníky, žoldnéři a podobně. Mluvil jsem ale i s jedním bývalým vojákem západního státu NATO, který se pohybuje v kontraktorské sféře, a ten přemýšlel, jestli by si mohl zvýšit kvalifikaci na trhu práce tím, že by se jako dobrovolník zúčastnil bojů na ukrajinské straně, a nakonec tam reálně odcestoval. Po krátké době v řádech dnů, kdy se pohyboval v zázemí, ho zachvátila deziluze z chaosu a všudypřítomného opilství a odjel pryč. Uvádím to jako jeden z méně známých důvodů toho, proč se lidé podobných ozbrojených konfliktů dobrovolně účastní.

Jak je to vůbec s českou účastí na druhé straně tohoto konfliktu? Zajímá mě především napojení na Batalion Azov a další polovojenské oddíly spojené s radikální pravicí.

Pro Evropskou unii a Českou republiku je po bezpečnostní stránce účast v takových oddílech nebezpečnější v jedné věci – kvůli snazší prostupnosti hranic do EU a na Západ obecně. Dostat se pro cizince

na Donbas nebo do Doněcku je mnohem složitější. Je to možné prakticky jen přes Rusko. Známý je případ identitáře z Francie, kterého zadrželi na hranicích EU a Ukrajiny s dodávkou plnou zbraní, včetně polotěžkých, které nakoupil na Ukrajině s nejvyšší pravděpodobností od krajně pravicových paramilitárních kruhů a plánoval jejich použití ve Francii. Nevím o tom, že by tam někdo z české neonacistické nebo neofašistické scény reálně bojoval. Byly případy, kdy se několik neonacistů vypravilo do Kyjeva prohlubovat kontakty, ale to podle mého soudu mělo spíš nádech nějaké subkulturní prestiže a s ní spojené turistiky. Ať tak či onak, největší riziko vidím v možném dovozu například RPG nebo min a jejich následném využití doma.

Z toho ovšem vyplývá, že české kontakty s jednou či druhou stranou konfliktu na Ukrajině nejsou nějak moc rozšířené...

Jedna věc se v souvislosti s tímto problémem moc nezmiňuje: organizace Českoslovenští vojáci v záloze za mír jsou jen jedna z metastáz možného personálního propletence ruského vlivu na české scéně. Když člověk začne tuto věc zkoumat, noří se čím dál hlouběji do jakési podnikatelsko-politické scény sahající až do raných devadesátých let, k privatizaci a velkému propletení firem s rozsáhlými ruskojazyčnými kontakty, který po jeho odchodu z armády zaměstnal bývalého náčelníka Generálního štábu Pavla Štefku. Vyskočí na vás případy zásahu v restauraci U Holubů nebo deblokace ruského dluhu. A odsud se člověk postupně dostane až ke Straně práv občanů – Zemanovcům, SPD a nakonec i ke společným fotkám členů dnes stíhané organizace Českoslovenští vojáci v záloze s poslanci za SPD Jiřím Kobzou a Ivanem Davidem.

Jinými slovy chcete říct, že ta struktura je mnohem širší...

Je mnohem širší, je difúzní, není nikým řízená, ale právě přes tuto strukturu je možné očekávat uplatňování ruského působení. Není to ovšem žádná pyramida, ale spíš obrovský slepenec –

a Českoslovenští vojáci v záloze za mír jsou v podstatě jen jakýsi její mašiblovský výhonek.

Často si ovšem tu strukturu představujeme jako organizovanou entitu – že tu máme tajné služby, ruské trolly, proruské politiky a vše je řízené za nějakým účelem...

Myslím si, že se ty struktury vytvářejí spíše spontánně a že nich mají tajné služby možnost daleko lépe a cíleněji operovat a působit. Můžou si zde vytipovávat spolupracovníky, dostávat tipy na vydíratelné nebo naopak spolupráci nakloněné lidi. Je to spíš matérie, případně velice volná infrastruktura, rozhodně to není organizace. Snad s výjimkou Ruského střediska vědy a kultury na Praze 6. A tato sféra se dnes protíná s antivax hnutím, esoterikou, new age, bojovníky proti 5G sítím...

V Německu, Británii a jinde se tyto sféry prolínají hlavně s krajní pravicí. Je zajímavé, že v Česku nacházejí společnou řeč především s proruským táborem...

Já bych to nespojoval s krajní pravicí. Jedná se o autoritáře, a právě pohyb na autoritářské/ antiautoritářské ose je charakterizuje mnohem líp. Zabývat se otázkou jejich pravicovosti nebo levicovosti nedává moc smysl. Za pravičáky by se téměř nikdo z této scény asi sám neoznačil, přestože Andrea Krulišová je bývalá členka Svobodných.

Jak se má česká veřejnost vypořádat s tím, že teroristické útoky v Česku zatím plánují výhradně organizace a jednotlivci, kteří před teroristickou hrozbou sami varují?

Ten reprezentativní vzorek je moc úzký na to, abychom řekli, že se jedná o paradox. Je tady pan Balda, což byla samostatná „operace pod falešnou vlajkou“ radikalizovaného jedince. A pak v podstatě jen Českoslovenští vojáci v záloze za mír, kde paní Krulišová údajně mluvila o útoku na strategicky důležité budovy. Je otázka, jestli

uvažovala o tom, že by její akce měla vybudit masy k aktivitě, nebo jak si to vůbec představovala. Chybí tady zázemí pro rozsáhlejší teroristické útoky a obecně je v Česku po roce 1945 velmi malá tradice ozbrojeného boje. Najdeme tady Vladimíra Hučína, Otu Rambouska, bratry Mašíny, a tím to prakticky končí. Islamisté, kteří jsou v ČR stíháni, organizovali odjezd budoucích bojovníků do Sýrie v roce 2014, což z nich paradoxně v konečném důsledku dělalo spojence protiasadovských západních sil. Jádrem jejich stíhání je, že to byly lokální ozbrojené skupiny provázané s Frontou an-Nusrá, tehdy oficiální pobočkou al-Káidy. Jenže v té době už an-Nusrá byla vojenským a ideologickým hegemonek protiasadovských povstalců s výjimkou Islámského státu, který se nedlouho předtím osamostatnil organizačně i svou agendou.

Ministr spravedlnosti Pelikán přinesl novou protiteroristickou legislativu, která byla šitá na islamistický teror, a paradoxně jsou podle ní teď trestáni bojovníci proti islamistickému terorismu...

To je samozřejmě zajímavý paradox. V případě Československých vojáků za mír je to tak doslova. Oni vznikli kvůli tomu, že chtěli bojovat proti migraci a islamistickému terorismu, a dnes se chytili do legislativní pasti, kterou česká vláda motivovaná obavami z islamistického terorismu nastražila. Ale stále si kladu otázku, jestli je do jejich situace nedostala především vlastní hloupost, smůla a okolnost, že byli schopní tuto hloupost veřejně hlásat. Zároveň se po Vrběticích policii jejich případ hodil do krámu. Bezpečnostní hrozbu tito lidé představují skutečně jen skrze případnou radikální, ozbrojenou akci zfanatizovaného jednotlivce proti měkkému cíli. Sofistikovaný útok po zuby ozbrojených a vycvičených komand bych z jejich strany neočekával.